

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

બોર્ડ ઓફ ટ્રસ્ટીઝ ઓફ માર્ટિયર્સ મેમોરિયલ ટ્રસ્ટ અને અન્ય

વિ.

યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય

(સિવિલ અપીલ નં. ૪૪૪૪ વર્ષ ૨૦૧૦)

ઓક્ટોબર ૪, ૨૦૧૨

[આર.એમ. લોઢા અને અનિલ આર. દવે, ન્યાયમૂર્તિઓ]

ભારતનું

બંધારણ,

૧૯૫૦:

અનુચ્છેદ ૨૨૬ – રિટ અરજી – સામેલ મુદ્દાઓ પર ન્યાયિક નિર્ણય વિના, નિકાલ – કોર્ટે ઠેરવેલ કે: બાબતમાં ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દાઓ પર યોગ્ય વિચાર કર્યા વિના અયોગ્ય વિચારણા અથવા અસ્પષ્ટ હુકમ અથવા નિર્ણય આવા નિર્ણયને અસમર્થ બનાવી શકે છે – કોર્ટ સમક્ષ આવતી દરેક બાબતની યોગ્ય ગંભીરતા સાથે તપાસ થવી જોઈએ – વર્તમાન કેસમાં, હાઈકોર્ટ દ્વારા સામાવાળાઓ પાસેથી કોઈપણ કાઉન્ટર-એફિડેવિટ મંગાવ્યા વિના રિટ અરજીનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો – અપીલકર્તાઓએ જિલ્લા કલેક્ટરની કાર્યવાહી અંગે કેટલાક ગંભીર મુદ્દાઓ ઉઠાવ્યા છે, જેમણે ટ્રસ્ટના સેક્રેટરીની તેમની રૂએ પોતાને પત્ર લખ્યો હતો અને ત્યારબાદ રાજ્યમાં તે સમયે સત્તારૂઢ રાજકીય પક્ષના દબાણ હેઠળ ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટની રૂએ ટ્રસ્ટની સરકારી

આવાસની ફાળવણી રદ કરવાનો હુકમ પસાર કર્યો હતો – આ ગંભીર આક્ષેપો માટે ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ તરફથી પ્રતિસાદની જરૂર હતી – વાદગ્રસ્ત હુકમ બાજુ પર રાખવામાં આવે છે – રિટ અરજીને નવી રીતે વિચારણા અને નિકાલ માટે હાઈકોર્ટની ફાઈલમાં પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે છે – ચુકાદાઓ/હુકમો – ન્યાયનો વહીવટ.

અપીલકર્તા નં. ૧, એક જાહેર ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટ, રાષ્ટ્રીય સ્વાતંત્ર્ય ચળવળના શહીદોની સ્મૃતિને કાયમી રાખવાના ઉદ્દેશ્યથી બનાવવામાં આવ્યું હતું, અને ૨૭.૩.૨૦૦૨ ના રોજ મહેસૂલ વિભાગ, બલિયા (યુ.પી.) ના સરકારી આવાસ નં. ૧ અને ૨ ની ફાળવણી કરવામાં આવી હતી. ટ્રસ્ટના નેજા હેઠળ વિષયવસ્તુ પરિસરમાં અને અડીને આવેલી જમીન પર બાંધવામાં આવેલી ઇમારતમાં ગરીબ અને વંચિત વિદ્યાર્થીઓ માટે એક આઈ.ટી. તાલીમ સંસ્થાની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી. સંસ્થાને એમ્પ્લોયમેન્ટ જનરેશન ટ્રેનિંગ સ્કીમ (ઈજીટીએસ) હેઠળ ભારત સરકાર દ્વારા માન્યતા આપવામાં આવી હતી. અપીલકર્તા-ટ્રસ્ટનો એવો કેસ હતો કે ૧૫.૦૫.૨૦૦૯ ના રોજ, જિલ્લા કલેક્ટર, જેઓ ટ્રસ્ટના સેક્રેટરી પણ હતા, તેમણે ટ્રસ્ટની તરફેણમાં કરાયેલ સરકારી આવાસની ફાળવણી રદ કરતો હુકમ એ કારણસર જારી કર્યો હતો કે ટ્રસ્ટના સેક્રેટરી તરફથી તારીખ ૨૮.૦૨.૨૦૦૯ ના પત્ર દ્વારા ફાળવણી રદ કરવાની વિનંતી પ્રાપ્ત થઈ હતી. ત્યારબાદ, રાજ્ય સરકારના અધિકારી દ્વારા વિષયવસ્તુ પરિસરને સીલ કરવામાં આવ્યું હતું. સંસ્થાના પ્રિન્સિપાલ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી રિટ અરજીમાં, હાઈકોર્ટે ૨૮.૦૮.૨૦૦૯ ના રોજ એક વચગાળાનો હુકમ પસાર કરીને સત્તાધિકારીઓને સીલ દૂર કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો, અને પરીક્ષાઓ યોજવાની પરવાનગી આપી. ત્યારબાદ, અપીલકર્તા ટ્રસ્ટે ૧૫.૦૫.૨૦૦૯ ના હુકમને પડકારતી સિવિલ મિસેલેનિયસ રિટ પિટિશન નં. ૪૯૮૪૧ વર્ષ ૨૦૦૯ પણ દાખલ કરી. હાઈકોર્ટે દખલ કરવાનો ઇનકાર કર્યો અને રિટ અરજીનો નિકાલ કરતા અવલોકન કર્યું કે રિટ અરજદારોનો વિષયવસ્તુ પરિસરમાં કોઈ નિહિત અધિકાર નથી.

અપીલ મંજૂર કરતા, કોર્ટે કોર્ટે ઠેરવેલ કે: ૧.૧ બાબતમાં ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દાઓ પર યોગ્ય વિચાર કર્યા વિના અયોગ્ય વિચારણા અથવા અસ્પષ્ટ હુકમ અથવા નિર્ણય આવા નિર્ણયને અસમર્થ બનાવી શકે છે. ઉતાવળિયા ન્યાયિક નિર્ણય ટાળવો જોઈએ. કોર્ટ સમક્ષ આવતી દરેક બાબતની યોગ્ય ગંભીરતા સાથે તપાસ થવી જોઈએ. કોઈપણ ન્યાયિક નિર્ણય માટે જે જરૂરી છે તે મગજનો યોગ્ય ઉપયોગ, તર્કની સ્પષ્ટતા અને કેન્દ્રિત વિચારણા છે. [પેરા ૨૧]

૧.૨ વર્તમાન કેસમાં, સ્વીકાર્યપણે, હાઈકોર્ટ દ્વારા સામાવાળાઓ પાસેથી કોઈપણ કાઉન્ટર-એફિડેવિટ મંગાવ્યા વિના રિટ અરજીનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો. અપીલકર્તાઓએ જિલ્લા કલેક્ટરની કાર્યવાહી અંગે કેટલાક ગંભીર મુદ્દાઓ ઉઠાવ્યા છે. ટ્રસ્ટના સેક્રેટરી પણ જિલ્લા કલેક્ટર હતા. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે તેમણે ટ્રસ્ટની કોઈ બેઠક બોલાવી ન હતી અને પોતાની જાતે જ, ટ્રસ્ટને ફાળવવામાં આવેલ સરકારી આવાસ સોંપવાનો નિર્ણય એવા ખોટા અને સ્વ-નિર્મિત કારણોસર લીધો હતો કે ફાળવેલ સરકારી આવાસનો ઉપયોગ ટ્રસ્ટ દ્વારા એ હેતુ માટે કરવામાં આવતો ન હતો જેના માટે તે ઉક્ત ટ્રસ્ટને ફાળવવામાં આવ્યો હતો. અપીલકર્તાઓએ આક્ષેપ કર્યો છે કે ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા તારીખ ૨૮.૦૨.૨૦૦૯ ના રોજ સરકારી આવાસ સોંપવા માટે ટ્રસ્ટના સેક્રેટરી તરીકે સંચાર મોકલવાની કાર્યવાહી અને પછી ૧૫.૦૫.૨૦૦૯ ના રોજ ફાળવણી રદ કરવાનો હુકમ જાતે જ પસાર કરવાની કાર્યવાહી તે સમયે રાજ્યમાં શાસન કરતા રાજકીય પક્ષના કહેવાથી કરવામાં આવી હતી. એવો પણ આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે આ એટલા માટે કરવામાં આવ્યું હતું કારણ કે સત્તાધારી પક્ષ પાસે શહેરમાં કોઈ ઓફિસ ન હતી અને તેથી તેણે ટ્રસ્ટને ફાળવવામાં આવેલ સરકારી આવાસ રદ કરવા માટે ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ પર દબાણ લાવવાનું શરૂ કર્યું. આ ગંભીર આક્ષેપો માટે ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ તરફથી પ્રતિસાદની જરૂર હતી, જેમણે ૨૮.૨.૨૦૦૯ ના રોજ ટ્રસ્ટના સેક્રેટરીની તેમની

રૂએ પોતાને પત્ર લખ્યો હતો અને ત્યારબાદ ૧૫.૦૫.૨૦૦૯ ના રોજ ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટની તેમની રૂએ ટ્રસ્ટની સરકારી આવાસની ફાળવણી રદ કરવાનો હુકમ પસાર કર્યો હતો. [પેરા ૨૨]

૧.૩ વાદગ્રસ્ત હુકમ સમર્થન આપી શકાય તેમ નથી કારણ કે અપીલકર્તાઓ (હાઇકોર્ટ સમક્ષ અરજદારો) દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી રિટ અરજી સામાવાળાઓ તરફથી પ્રતિસાદ મળ્યા પછી નવી રીતે વિચારણા અને સુનાવણીને પાત્ર છે. વાદગ્રસ્ત હુકમ બાજુ પર રાખવામાં આવે છે. સિવિલ મિસેલેનિયસ રિટ પિટિશન નં. ૪૯૮૪૧ વર્ષ ૨૦૦૯ ને નવી રીતે વિચારણા અને નિકાલ માટે હાઇકોર્ટની ફાઇલમાં પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે છે. [પેરા ૨૩ અને ૨૪]

સિવિલ અપેલેટ હકુમત: સિવિલ અપીલ નં. ૪૪૪૪ વર્ષ ૨૦૧૦.

અલ્લાબાદ ખાતેની જ્યુડિકેયરની હાઇકોર્ટના સિવિલ રિટ પિટિશન નં. ૪૯૮૪૧ વર્ષ ૨૦૦૯ ના તારીખ ૧૬.૦૯.૨૦૦૯ ના ચુકાદા અને હુકમ સામે.

અજય વિક્રમ સિંહ (રેન્જિથ. બી. માટે), એમ. ખૈરાતી, વિકાસ બંસલ (ડી.એસ. મહેરા માટે), એમ.આર. શમશાદ, વિવેક વિશ્નોઈ, રોહિત હાજર રહેલા પક્ષકારો તરફે.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ આર.એમ. લોઢા દ્વારા આપવામાં આવેલ.

૧. આ અપીલ બલિયા (યુ.પી.) ના સરકારી આવાસ નં. ૧ અને ૨ ની ફાળવણી રદ કરવા અંગેનો પ્રશ્ન ઉભો કરે છે (જે હવે પછી "સરકારી આવાસ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે).

૨. માર્ટિયર્સ મેમોરિયલ ટ્રસ્ટ (શહીદ સ્મારક ન્યાસ), પ્રથમ અપીલકર્તા, એક જાહેર ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટ (ટૂંકમાં "ટ્રસ્ટ"), ૫ જૂન, ૧૯૯૭ ના ઘોષણાપત્ર દ્વારા સ્થાપિત કરવામાં આવ્યું હતું. ટ્રસ્ટ ડીડની પ્રસ્તાવના નોંધે છે કે ભારતના લોકોએ બસો કરતાં વધુ વર્ષો સુધી બ્રિટિશ શાસન હેઠળ ભારે સહન કર્યું અને

મહાત્મા ગાંધીના આહ્વાન પર, જીવનના વિવિધ ક્ષેત્રોના હજારો પુરુષો અને સ્ત્રીઓ રાષ્ટ્રીય સ્વાતંત્ર્ય ચળવળમાં જોડાયા અને વિવિધ રચનાત્મક કાર્યક્રમો સાથે સીધા સંકળાયેલા રહ્યા. બલિયા અને પૂર્વીય ઉત્તર પ્રદેશમાંથી આવતા શહીદો અને સ્વાતંત્ર્ય સેનાનીઓના નામને કાયમી રાખવાના અને રાષ્ટ્ર નિર્માણના કાર્યને મજબૂત કરવાના ઉદ્દેશ્યથી તેમની સ્મૃતિમાં એક જાહેર ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટ સ્થાપિત કરવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું.

૩. ઓગસ્ટ ૧૯, ૧૯૯૨ ના રોજ, ભારતના તત્કાલીન વડા પ્રધાન શ્રી પી.વી. નરસિમ્હા રાવે, બલિયા ખાતે ૧૯૪૨ ની ભારત છોડો ચળવળની સુવર્ણ જયંતિની ઉજવણી નિમિત્તે, શ્રી જયપ્રકાશ નારાયણના જન્મસ્થળ જયપ્રકાશ નગર ખાતે એક સભાને સંબોધતા જાહેરાત કરી હતી કે બલિયા ખાતે શહીદ સ્મારકના નિર્માણ માટે ભારત સરકાર દ્વારા એક કરોડ રૂપિયાની રકમ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવશે. ઉત્તર પ્રદેશના તત્કાલીન મુખ્યમંત્રીએ પણ આ હેતુ માટે રૂપ લાખ રૂપિયાની જાહેરાત કરી હતી.

૪. બલિયા ખાતે શહીદ સ્મારકની સ્થાપના સુનિશ્ચિત કરવા માટે, માનવ સંસાધન અને વિકાસ મંત્રાલયે શ્રી ચંદ્ર શેખરને પ્રમુખ તરીકે અને કેટલાક સ્વાતંત્ર્ય સેનાનીઓ અને અન્ય લોકો સહિત હોદ્દાની રૂએ ટ્રસ્ટીઓને ટ્રસ્ટના વિવિધ પાસાઓની દેખરેખ રાખવા માટે નામાંકિત કર્યા હતા.

૫. ટ્રસ્ટ ડીડમાં જાહેર કરાયેલા લક્ષ્યો અને ઉદ્દેશ્યો, અન્ય બાબતોની સાથે, ટ્રસ્ટને શહીદો અને સ્વાતંત્ર્ય સેનાનીઓની સ્મૃતિને કાયમી રાખવા માટે અને જીવિત સ્વાતંત્ર્ય સેનાનીઓ અને તેમના આશ્રિતો માટે ફાયદાકારક હોય તેવી રચનાત્મક પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવા માટેનું કેન્દ્ર બનવાની જોગવાઈ કરે છે; શહીદો અને સ્વાતંત્ર્ય સેનાનીઓના વિવિધ રેકૉર્ડ્સ, ચોજનાઓ, પુસ્તકો, લખાણો, વ્યાખ્યાનો, પત્રો, પત્રવ્યવહાર, ઉપદેશો અને સંદેશાઓ સાથે તેમની આત્મકથાઓ, જીવનચરિત્રો, દુયકાઓ અને સંસ્મરણો કે જે બ્રિટિશ અત્યાચાર સામેની તેમની લાગણીઓ અને ભાવનાઓ અને દેશની સ્વતંત્રતા માટેના

મજબૂત સંકલ્પને પ્રકાશિત કરે છે તેને એકત્રિત કરવા, સાચવવા, પ્રકાશિત કરવા અને વિતરિત કરવા; મ્યુઝિયમની સ્થાપના કરવી, જાળવણી કરવી અને ચલાવવું જ્યાં આદરના વિવિધ અવશેષો, વસ્તુઓ, ફોટોગ્રાફ્સ, પેઇન્ટિંગ્સ, સ્કેચ, લેખો અને સ્વતંત્રતા સંગ્રામના ઇતિહાસ સાથે જોડાયેલી વસ્તુઓ સાચવવાની હોય; અભ્યાસના વિવિધ અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે અને ત્યારબાદ બાળકો અને સ્વાતંત્ર્ય સેનાનીઓના રોજગાર માટે કેટલાક અનામતના આધારે શોષણ માટે વિવિધ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ અને સરકારી સંસ્થાઓ, જાહેર ઉપક્રમો અને ખાનગી સાહસો સાથે તાલમેલ સ્થાપિત કરવો અને જાતિ, પંથ, ધર્મ અને લિંગને ધ્યાનમાં લીધા વિના વિવિધ વય જૂથના લોકોને તેમના માટે યોગ્ય વિવિધ પ્રકારની રમતોમાં સક્રિય ભાગીદારી માટે પ્રોત્સાહિત કરવા, પ્રોત્સાહન આપવા અને સહાય કરવા અને તેના માટે જરૂરી કોચિંગ સુવિધાઓ પૂરી પાડવી.

૬. ટ્રસ્ટ ડીડ એમ પણ પ્રદાન કરે છે કે ટ્રસ્ટ અને ટ્રસ્ટની મિલકતોનું સંચાલન અને નિયંત્રણ બોર્ડ ઓફ ટ્રસ્ટીઝમાં નિહિત રહેશે જેમાં ઓછામાં ઓછા ત્રણ અને વધુમાં વધુ પંદર ટ્રસ્ટીઓ સામેલ હશે જેમાં ચેરમેન અને મેનેજિંગ ટ્રસ્ટીનો સમાવેશ થાય છે. શ્રી ચંદ્ર શેખર, શ્રી નારાયણ દત્ત તિવારી અને સેક્રેટરી, સંસ્કૃતિ, ભારત સરકાર પ્રથમ ત્રણ ટ્રસ્ટી હતા; શ્રી ચંદ્ર શેખર ચેરમેન હતા. ઉપરોક્ત ઉપરાંત, સેક્રેટરી, સંસ્કૃતિ, ઉત્તર પ્રદેશ સરકાર, એકાઉન્ટન્ટ જનરલ, યુ.પી. (અથવા તેમના સંબંધિત નોમિનીઓ) અને ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ, બલિયાને હોદ્દાની રૂએ ટ્રસ્ટી બનાવવામાં આવ્યા છે અને જ્યાં સુધી તેઓ સમાન ક્ષમતામાં ચાલુ રહે ત્યાં સુધી તેઓ તેમનો હોદ્દો ધરાવે છે.

૭. ટ્રસ્ટ ડીડની કલમ ૧૧ નવા ટ્રસ્ટીઓની નિમણૂક માટે જોગવાઈ કરે છે. કલમ ૨૨ માં સ્થાવર મિલકત વેચવાની અને મેનેજ કરવાની સત્તા પૂરી પાડવામાં આવી છે.

૮. ૨૭ માર્ચ, ૨૦૦૨ ના રોજ, જિલ્લા કલેક્ટર, બલિયાની કચેરીએ મહેસૂલ વિભાગ, બલિયાના સરકારી આવાસ નં. ૧ અને ૨ ખાલી પડેલા હોવાથી ટ્રસ્ટને ફાળવ્યા. ટ્રસ્ટને ઉપરોક્ત સરકારી આવાસ ફાળવવાની પરવાનગી રાજ્ય સરકાર દ્વારા પણ આપવામાં આવી હતી. બોર્ડ ઓફ ટ્રસ્ટીઝે ગરીબ અને વંચિત વિદ્યાર્થીઓ માટે ટ્રસ્ટના નેજા હેઠળ આઈ.ટી. તાલીમ સંસ્થા સ્થાપવાનો ઠરાવ પસાર કર્યો હતો. આ સંસ્થા જાણીતા ગણિતશાસ્ત્રી ડૉ. ગણેશી પ્રસાદના નામે સ્થાપિત કરવામાં આવી હતી. આ સંસ્થા સરકારી આવાસ અને અડીને આવેલી જમીન પર બાંધવામાં આવેલી ઇમારતમાંથી કાર્યરત હતી. અડીને આવેલી જમીન પરની ઇમારત ૨૦૦૨-૨૦૦૩ અને ૨૦૦૩-૨૦૦૪ માટે એમ.પી. લોકલ એરિયા ડેવલપમેન્ટ સ્કીમ અને કેટલાક અન્ય ભંડોળ હેઠળ બાંધવામાં આવી હોવાનું કહેવાય છે. ઉક્ત સંસ્થા ઇન્ફોર્મેશન એન્ડ ટેકનોલોજી મંત્રાલય, ભારત સરકાર દ્વારા સંચાલિત DOEACC સોસાયટીના 'O' લેવલ અને 'CCC' અભ્યાસક્રમો ચલાવવા માટે અધિકૃત છે. આ સંસ્થાને EGTS (એમ્પ્લોયમેન્ટ જનરેશન ટ્રેનિંગ સ્કીમ) હેઠળ પછાત અને ગરીબ વિદ્યાર્થીઓને ભણાવવા માટે ભારત સરકાર દ્વારા માન્યતા પ્રાપ્ત છે.

૯. ૬ જૂન, ૨૦૦૪ ના રોજ, એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ ડેવલપમેન્ટ ઓફિસર (સોશિયલ વેલ્ફેર) દ્વારા મેનેજિંગ ડિરેક્ટર, શેડ્યુલ્ડ કાસ્ટ ફાઇનાન્સ એન્ડ ડેવલપમેન્ટ કોર્પોરેશન લિ., લખનઉને મોકલવામાં આવેલા સંચાર પરથી, એવું જાણવા મળે છે કે તે સમયે ભૌતિક નિરીક્ષણ પર, એવું જોવા મળ્યું હતું કે ત્યાં સુધીમાં ૫૦૦ વિદ્યાર્થીઓને સંસ્થામાં કમ્પ્યુટર શિક્ષણ આપવામાં આવ્યું હતું. નિરીક્ષણ સમયે સંસ્થામાં શિક્ષણ મેળવતા ૧૫૦ વિદ્યાર્થીઓમાંથી, ૮૦ વિદ્યાર્થીઓ અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિના ગરીબ પરિવારોના હતા અને તે વિદ્યાર્થીઓને લઘુત્તમ ફી પર કમ્પ્યુટર શિક્ષણ આપવામાં આવતું હતું. સંચારમાં એ પણ નોંધવામાં આવ્યું છે કે સંસ્થા ૪૦ કમ્પ્યુટર્સથી સજ્જ હતી અને સંસ્થાના શિક્ષકો ઉચ્ચ શિક્ષિત અને અનુભવી પણ હતા.

૧૦. આશ્ચર્યજનક રીતે, ૧૫ મે, ૨૦૦૯ ના રોજ, જિલ્લા કલેક્ટર, બલિયાએ ટ્રસ્ટની તરફેણમાં કરાયેલ સરકારી આવાસની ફાળવણી રદ કરતો હુકમ એ કારણસર જારી કર્યો હતો કે ટ્રસ્ટના સેક્રેટરી તરફથી તેમના તારીખ ૨૮ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૯ ના પત્ર દ્વારા વિનંતી પ્રાપ્ત થઈ છે કે ફાળવણી રદ કરવામાં આવે કારણ કે પરિસરમાંથી ટ્રસ્ટનું કોઈ કામ થતું નથી અને ટ્રસ્ટ ઉક્ત આવાસનો ઉપયોગ કરતું નથી. ટ્રસ્ટના સેક્રેટરી અન્ય કોઈ નહીં પણ જિલ્લા કલેક્ટર પોતે જ છે.

૧૧. ૧૫ મે, ૨૦૦૯ ના રદ કરવાના હુકમ બાદ, જિલ્લા કલેક્ટર, બલિયા અને રાજ્યના અન્ય અધિકારીઓએ પોલીસ દળ સાથે સરકારી આવાસને સીલ કર્યું જોકે પરીક્ષાઓ ૨૯ ઓગસ્ટ, ૨૦૦૯ ના રોજ શરૂ થવાની હતી. આનાથી સંસ્થાના પ્રિન્સિપાલ, શ્રી પ્રદીપ રાયે અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટ સમક્ષ જિલ્લા કલેક્ટર, બલિયા અને રાજ્યના અન્ય અધિકારીઓને તાળાં અને સીલ ખોલવાનો નિર્દેશ આપવા માટે મેન્ડેમસની રિટની માંગ કરતી રિટ પિટિશન નં. ૪૪૪૭૭ વર્ષ ૨૦૦૯ દાખલ કરી.

૧૨. ૨૮ ઓગસ્ટ, ૨૦૦૯ ના વચગાળાના હુકમ દ્વારા, અલ્હાબાદ ખાતેની જ્યુડિકેયરની હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે, સંબંધિત સામાવાળાઓને સીલ દૂર કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો અને પરીક્ષાઓ યોજવાની પરવાનગી આપી.

૧૩. ૩૦ ઓગસ્ટ, ૨૦૦૯ ના રોજ, ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટીઓએ ડિસ્ટ્રિક્ટ ઓફિસર/ટ્રસ્ટના સેક્રેટરીને ટ્રસ્ટની બેઠક બોલાવવા અને સરકારી આવાસ સોંપવા માટે ડિસ્ટ્રિક્ટ કલેક્ટર તરીકે પોતાને મોકલેલ ૨૮ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૯ ના પત્રને વિચારણા માટે મૂકવા લખ્યું. ઉક્ત પત્રમાં નોંધવામાં આવ્યું હતું કે ટ્રસ્ટ દ્વારા કોઈપણ દરખાસ્ત પર વિચારણા ન થવાના કિસ્સામાં, ટ્રસ્ટના સેક્રેટરી તરીકે ડિસ્ટ્રિક્ટ ઓફિસર દ્વારા મોકલવામાં આવેલ ૨૮ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૯ નો સંચાર સ્વીકાર્ય ન હતો. આ બાબતની ચર્ચા કરવા માટે ટ્રસ્ટની કોઈ બેઠક

બોલાવવામાં આવી ન હતી કે ટ્રસ્ટ દ્વારા આ અંગે કોઈ વિચારણા કરવામાં આવી ન હતી.

૧૪. ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટીઓ દ્વારા ડિસ્ટ્રિક્ટ ઓફિસર/ટ્રસ્ટના સેક્રેટરીને મોકલવામાં આવેલ તારીખ ૩૦ ઓગસ્ટ, ૨૦૦૯ નો પત્ર ત્યારબાદ ૪ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૯ ના અન્ય પત્ર દ્વારા અનુસરવામાં આવ્યો હતો જેમાં પુનરાવર્તન કરવામાં આવ્યું હતું કે ૨૮ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૯ ના પત્ર અંગે ચર્ચા કરવા માટે બે દિવસની અંદર ટ્રસ્ટની બેઠક બોલાવવામાં આવે અન્યથા યોગ્ય પગલાં લેવામાં આવશે.

૧૫. તે પછી જ ટ્રસ્ટ દ્વારા અલ્લાબાદ ખાતેની જ્યુડિકેયરની હાઈકોર્ટ સમક્ષ સિવિલ મિસેલેનિયસ રિટ પિટિશન નં. ૪૯૮૪૧ વર્ષ ૨૦૦૯ તરીકે રિટ અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી.

૧૬. ઉપરોક્ત રિટ અરજીમાં, ટ્રસ્ટે ટ્રસ્ટની તરફેણમાં સરકારી આવાસની ફાળવણી રદ કરતા ૧૫ મે, ૨૦૦૯ ના હુકમને પડકાર્યો હતો.

૧૭. અન્ય બાબતોની સાથે, રિટ અરજીમાં, એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે બોર્ડ ઓફ ટ્રસ્ટીઝે ગરીબ અને વંચિત વિદ્યાર્થીઓ માટે ટ્રસ્ટના નેજા હેઠળ આઈ.ટી. તાલીમ સંસ્થા સ્થાપવાનો ઠરાવ પસાર કર્યો હતો અને તેઓએ DOEACC સોસાયટી, નવી દિલ્લી તરફથી 'O' લેવલ અને 'A' લેવલના અભ્યાસક્રમો જેવા કેટલાક માન્ય અભ્યાસક્રમો શરૂ કરવાનું પણ નક્કી કર્યું હતું. આ સંસ્થા જાણીતા ગણિતશાસ્ત્રી ડૉ. ગણેશી પ્રસાદના નામે સ્થાપિત કરવામાં આવી હતી. ટ્રસ્ટે ઇન્ફોર્મેશન એન્ડ ટેકનોલોજી મંત્રીને EGTS (એમ્પ્લોયમેન્ટ જનરલ ટ્રેનિંગ સ્કીમ) હેઠળ ઇન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી માટે શિક્ષણ કેન્દ્રની સ્થાપના માટે દરખાસ્ત કરી હતી, જેમણે દરખાસ્ત પર વિચાર કર્યા પછી, સમાજના નબળા વર્ગ માટે તાલીમ કાર્યક્રમ શરૂ કરવાની મંજૂરી આપી હતી અને શિક્ષણ આપવા માટે ટ્રસ્ટને ભંડોળ છૂટું કર્યું હતું. મંત્રાલયે યોજનાના

અમલીકરણ માટે કમ્પ્યુટર ઉપકરણો અને અન્ય સંલગ્ન સામગ્રી પણ ઉપલબ્ધ કરાવી હતી.

૧૮. શ્રી ચંદ્ર શેખરના અવસાન પછી, એક ઠરાવ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો જેમાં નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું કે આગામી ચૂંટણી યોજાય ત્યાં સુધી શ્રી રવિ શંકર સિંહ – અપીલકર્તા નં. ૨ ચેરમેન રહેશે.

૧૯. અપીલકર્તાઓએ રિટ અરજીમાં આક્ષેપ કર્યો હતો કે બહુજન સમાજ પાર્ટી (બીએસપી), જે રાજ્યમાં શાસન કરી રહી હતી, તેની બલિયામાં કોઈ ઓફિસ ન હતી. બીએસપીએ સરકારી આવાસ રદ કરવા માટે ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ, બલિયા પર દબાણ લાવવાનું શરૂ કર્યું અને ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ રાજકીય દબાણ હેઠળ, ટ્રસ્ટના સેક્રેટરી તરીકે તેમની રૂએ સરકારી આવાસ સોંપવાની વિનંતી કરતો પત્ર પોતાને લખ્યો. ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા પદના દુરુપયોગનો પણ આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે બોર્ડ ઓફ ટ્રસ્ટીઝ દ્વારા પસાર કરાયેલા કોઈ ઠરાવની ગેરહાજરીમાં, ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ, બલિયા દ્વારા લેવાયેલો નિર્ણય, જેઓ ટ્રસ્ટના સેક્રેટરી હતા, સરકારી આવાસ પોતાની જાતને સોંપવાનો અને પછી ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ તરીકેની તેમની રૂએ ફાળવણી રદ કરવાનો નિર્ણય ગેરકાયદેસર હતો.

૨૦. હાઈકોર્ટ સમક્ષ રિટ અરજીના વિરોધમાં ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ, બલિયા અથવા રાજ્યના અન્ય હોદ્દેદારો દ્વારા કાઉન્ટર-એફિડેવિટ દાખલ કરવામાં આવી હતી તે દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ પર કંઈ નથી. પક્ષકારો માટે વિદ્વાન વકીલ સહમત થયા કે હાઈકોર્ટ દ્વારા સામાવાળાઓ પાસેથી કોઈપણ કાઉન્ટર-એફિડેવિટ મંગાવ્યા વિના રિટ અરજીનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો. હાઈકોર્ટનો હુકમ નીચે મુજબ વાંચે છે:

વર્તમાન રિટ અરજીમાં વાદગ્રસ્ત કરાયેલા તારીખ ૧૫ મે, ૨૦૦૯ ના હુકમ દ્વારા શહીદ સ્મારક ન્યાસ, બસંતપુર, બલિયાને સરકારી રહેણાંક આવાસ નં. ૧ અને ૨ ની ફાળવણી રદ કરવામાં આવી છે.

અમે ઉક્ત હુકમમાં દખલ કરવા માંગતા નથી કારણ કે અરજદાર પાસે ઉક્ત આવાસ પર કબજો ચાલુ રાખવાનો કોઈ નિહિત અધિકાર નથી કારણ કે તે માત્ર એક લાઈસન્સ ધારક છે. શ્રી અશોક ખરે, વિદ્વાન સિનિયર સ્ટેનિંગ કાઉન્સેલ જેમને શ્રી એચ.કે. સિંહ દ્વારા સહાય કરવામાં આવી છે, તેમણે સબમિટ કર્યું છે કે ૧૫ મે, ૨૦૦૯ ના હુકમની આડમાં, સત્તાવાળાઓ અડીને આવેલી જમીનમાં કરવામાં આવેલા બાંધકામોના શાંતિપૂર્ણ કબજામાં પણ ખલેલ પહોંચાડી રહ્યા છે.

તે સ્પષ્ટ નથી કે અડીને આવેલી જમીન આ આવાસનો ભાગ છે કે નહીં. જો તે આવાસ નં. ૧ અને ૨ નો ભાગ ન હોય તો દેખીતી રીતે આ હુકમની આડમાં સત્તાવાળાઓ અડીને આવેલી જમીન પર કરવામાં આવેલા બાંધકામોના સંદર્ભમાં અરજદારના કબજામાં ખલેલ પહોંચાડી શકે નહીં. જોકે, જો અડીને આવેલી જમીન કે જેના પર બાંધકામનો આક્ષેપ છે તે સરકારી આવાસ નં. ૧ અને ૨ નો ભાગ હોય, તો સત્તાવાળાઓ તેમના પક્ષે વાજબી છે. ઉપરોક્ત અવલોકન સાથે રિટ અરજીનો નિકાલ કરવામાં આવે છે. સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ માટે વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી પૂનમ સિંહ હાજર થયા છે.

૨૧. ચુકાદાના લેખનમાં સંક્ષિપ્તતાએ તેનો ગુણ ગુમાવ્યો નથી. બધા લાંબા ચુકાદાઓ કે હુકમો મહાન હોતા નથી અને ન તો ટૂંકા હુકમો હંમેશા ખરાબ હોય છે. કોઈપણ ન્યાયિક નિર્ણય માટે જે જરૂરી છે તે મગજનો યોગ્ય ઉપયોગ, તર્કની સ્પષ્ટતા અને કેન્દ્રિત વિચારણા છે. બાબતમાં ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દાઓ પર યોગ્ય વિચાર કર્યા વિના અયોગ્ય વિચારણા અથવા અસ્પષ્ટ હુકમ અથવા નિર્ણય આવા નિર્ણયને અસમર્થ બનાવી શકે છે. ઉતાવળિયા ન્યાયિક નિર્ણય ટાળવો જોઈએ. કોર્ટ સમક્ષ આવતી દરેક બાબતની યોગ્ય ગંભીરતા સાથે તપાસ થવી જોઈએ.

૨૨. વર્તમાન કેસમાં, અપીલકર્તાઓએ જિલ્લા કલેક્ટર, બલિયાની કાર્યવાહી અંગે કેટલાક ગંભીર મુદ્દાઓ ઉઠાવ્યા છે. ટ્રસ્ટના સેક્રેટરી પણ જિલ્લા કલેક્ટર હતા. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે તેમણે ટ્રસ્ટની કોઈ બેઠક બોલાવી ન હતી અને પોતાની જાતે જ, ટ્રસ્ટને ફાળવવામાં આવેલ સરકારી આવાસ સોંપવાનો નિર્ણય એવા ખોટા અને સ્વ-નિર્મિત કારણોસર લીધો હતો કે ફાળવેલ સરકારી આવાસનો ઉપયોગ ટ્રસ્ટ દ્વારા એ હેતુ માટે કરવામાં આવતો ન હતો જેના માટે તે ઉક્ત ટ્રસ્ટને ફાળવવામાં આવ્યો હતો. અપીલકર્તાઓએ આક્ષેપ કર્યો છે કે ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા તારીખ ૨૮ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૯ ના રોજ સરકારી આવાસ સોંપવા માટે ટ્રસ્ટના સેક્રેટરી તરીકે સંચાર મોકલવાની કાર્યવાહી અને પછી ૧૫ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૯ ના રોજ ફાળવણી રદ કરવાનો હુકમ જાતે જ પસાર કરવાની કાર્યવાહી બીએસપીના કહેવાથી કરવામાં આવી હતી જે તે સમયે રાજ્યમાં શાસન કરી રહી હતી. એવો પણ આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે આ એટલા માટે કરવામાં આવ્યું હતું કારણ કે બીએસપી પાસે બલિયામાં કોઈ ઓફિસ ન હતી અને તેથી તેણે ટ્રસ્ટને ફાળવવામાં આવેલ સરકારી આવાસ રદ કરવા માટે ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ પર દબાણ લાવવાનું શરૂ કર્યું. આ ગંભીર આક્ષેપો માટે ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ, બલિયા તરફથી પ્રતિસાદની જરૂર હતી, જેમણે ૨૮ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૯ ના રોજ ટ્રસ્ટના સેક્રેટરીની તેમની રૂએ પોતાને પત્ર લખ્યો હતો અને ત્યારબાદ ૧૫ મે, ૨૦૦૯ ના રોજ ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટની તેમની રૂએ ટ્રસ્ટની સરકારી આવાસની ફાળવણી રદ કરવાનો હુકમ પસાર કર્યો હતો.

૨૩. અમે સંતુષ્ટ છીએ કે વાદગ્રસ્ત હુકમ સમર્થન આપી શકાય તેમ નથી અને બાજુ પર રાખવો પડશે કારણ કે અપીલકર્તાઓ (હાઈકોર્ટ સમક્ષ અરજદારો) દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી રિટ અરજી સામાવાળાઓ તરફથી પ્રતિસાદ મળ્યા પછી નવી રીતે વિચારણા અને સુનાવણીને પાત્ર છે.

૨૪. ઉપરોક્ત હદ સુધી અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે. વાદગ્રસ્ત હુકમ બાજુ પર રાખવામાં આવે છે. સિવિલ મિસેલેનિયસ રિટ પિટિશન નં. ૪૯૮૪૧ વર્ષ ૨૦૦૯ – બોર્ડ ઓફ ટ્રસ્ટીઝ ઓફ માર્ટિયર્સ મેમોરિયલ ટ્રસ્ટ અને અન્ય વિ.

યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્યને નવી રીતે વિચારણા અને નિકાલ માટે, ઉપર નોંધ્યા મુજબ, અલ્હાબાદ ખાતેની જ્યુડિકેચરની હાઈકોર્ટની ફાઈલમાં પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે છે. પક્ષકારો પોતાનો ખર્ચ જાતે ભોગવશે.

અપીલ મંજૂર કરવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.